

PAPER DETAILS

TITLE: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Hedefleri ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

AUTHORS: Zeynep Çağlak Keles,Ahmet Durmaz,Ahmet Galip Yücel

PAGES: 776-789

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3730257>

Examination of The Relationship Between Academic Goals And Academic Motivations of Social Studies Teacher Candidates

Zeynep ÇAĞLAK, Nevsehir Hacı Bektas Veli University, ORCID ID: 0000-0002-4746-1424

Ahmet DURMAZ, Nevsehir Hacı Bektas Veli University, ORCID ID:0000-0002-9744-2547

Ahmet Galip YÜCEL, Nevsehir Hacı Bektas Veli University, ORCID ID:0000-0001-9435-7315

Abstract

Motivation constitutes one of the most important criteria for individuals to fulfill their goals. Meanwhile, motivation is constituted by the goals. This study aimed to examine the relationship between the academic goals and academic motivation of social studies teacher candidates. The population of the research, the sample of social studies teacher candidates, consists of 151 teacher candidates studying in the social studies teaching department at a state university in the 2021-2022 academic year. Within the scope of the research, an easily accessible sampling method was used. The correlational research method, one of the quantitative research methods, was used to examine the relationship between the academic goals and the academic motivation of social studies teacher candidates. Academic goal orientation scale and academic motivation scale were used as data collection tools. The data obtained in the study were analyzed in a statistical program. According to these data, it appears that there is no relationship between the academic goals and academic motivation of social studies teacher candidates. It was concluded that there was no significant difference between the gender variable and academic motivations and academic goals of teacher candidates. In general, it is seen that the academic motivation and academic goals of female teacher candidates are higher than those of male teacher candidates. In addition, it was concluded that there was no significant relationship between the grade level variable of the teacher candidates and their academic motivation and goals.

Keywords: Academic goals, academic motivation, social studies.

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 25, No 2, 2024
pp. 776-789
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1437373

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
14.02.2024

[Accepted](#)
18.07.2024

Suggested Citation

Çağlak, Z., Durmaz, A. & Yücel, A.G. (2024). Examination of the relationship between academic goals and academic motivations of social studies teacher candidates, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(2), 776-789. DOI: 10.17679/inuefd.1437373

This research was presented as an oral presentation at an international social studies education symposium in 2021.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Every individual has long and short-term goals that they have set for themselves in life. These goals influence their attitudes and responsibilities toward life. Efforts are made to achieve these goals. In recent years, the concept of academic goals has been emphasized more and is being more widely addressed. Success goals for students are their own expressions that reveal cognitive, affective, and behavioral responses (Üzbe and Bacanlı, 2015). Positive and negative factors are effective in achieving the goals of teacher candidates. These factors can be caused by themselves or by others. Environmental factors can develop without any influence from the individual. One of the most effective factors in achieving the desired goal is motivation. According to Karagüven (2012), internal and external motivation is an important factor in learning. Motivation, which affects individuals' success in achieving their goals, can be defined as the power that drives the individual towards the goal (Korkmazer, 2020). In the field of education, motivation, which is important for student goals, has been examined in various dimensions. The motivation of teacher candidates is one of the important issues to be emphasized for them to be successful in their professions (Recepoğlu and İbret, 2019). However, no study has been found in the literature that examines the relationship between the goals and motivations of social studies teacher candidates.

Purpose

This study aims to reveal the relationship between the academic goals and academic motivations of teacher candidates. The lack of sufficient studies in the field makes this study important.

The aim of this study is to reveal the relationship between the academic goals and academic motivations of teacher candidates.

In line with this aim, answers to the questions below have been sought.

Is there a significant relationship between the academic motivations and academic goals of social studies teacher candidates?

Is there a significant difference in the academic motivations of social studies teacher candidates according to their genders?

Is there a significant difference in the academic motivations of social studies teacher candidates according to their grade levels?

Is there a significant difference in the academic goals of social studies teacher candidates according to their genders?

Is there a significant difference in the academic goals of social studies teacher candidates according to their grade levels?

Method

The correlational research method, one of the quantitative research methods, was used to examine the relationship between the academic goals and academic motivations of social studies teacher candidates. In quantitative research, reality exists objectively independent of the individual (Yıldırım and Şimşek, 2021). The correlational research method is often used to explain the relationship between two different events (Balci, 2022). In this study, the correlational research method, one of the quantitative research methods, was preferred as the aim was to examine the relationship between the academic goals and academic motivations of teacher candidates. The sample of the study consists of 151 teacher candidates, 89 of whom are female and 62 male, studying in the social studies teaching department of a state university in the 2021-2022 academic year. In the study, the academic goal orientation scale prepared by

Findıkoğlu and Gurol (2021) and the academic motivation scale prepared by Ünal (2012) were used.

Findings

No significant relationship was found between the academic motivations and academic goals of social studies teacher candidates ($p>0.05$). Furthermore, it was understood that there was no relationship between the two variables according to the R-square value (.002). No significant difference was found in the t-test results of the academic motivations of social studies teacher candidates according to their gender variable [$t(149) = .734$ $p>0.05$]. According to the ANOVA test results regarding the academic motivations of social studies teacher candidates by grade levels, there is no significant difference ($p>0.05$). No significant difference was found in the t-test results of the academic goal orientations of social studies teacher candidates according to their gender variable [$t(149) = 1.85$ $p>0.05$]. According to the ANOVA test results regarding the academic goal orientations of social studies teacher candidates by grade levels, there is no significant difference ($p>0.05$).

Discussion & Conclusion

Based on the findings of the study, it can be said that the participants' motivations are sufficient, but they have problems directing themselves toward their goals. The main reason for this is thought to be the teaching system applied in Turkey. Many social studies teacher candidates struggle for very few positions. Additionally, the finding that teacher candidates have a positive moderate level of motivation is supported by studies that determine the motivation of teachers and teacher candidates at a moderate to high level (Balci, 2023; Ayık ve Ataş, 2014; Argon ve Ertürk, 2013). Çimen and colleagues (2022) have found that the academic goal orientations of students in the sports sciences faculty and Findıkoğlu (2019) have found that the academic goal orientations of university students studying in numerical departments, in general, are similar to this study, at a moderate level. Therefore, it is considered that the research presents a result in line with the literature.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Hedefleri ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Zeynep ÇAĞLAK, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-4746-1424

Ahmet DURMAZ, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, ORCID ID:0000-0002-9744-2547

Ahmet Galip YÜCEL, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, ORCID ID:0000-0001-9435-7315

Öz

Bireyin hedeflerini gerçekleştirmesinde önemli kriterlerden birisi motivasyondur. Motivasyonu ise hedefler oluşturur. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedef yönelimleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini sosyal bilgiler öğretmen adayları örneklemini ise 2021-2022 eğitim öğretim yıllarında bir devlet üniversitesinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 151 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında amaçlı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi için nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak akademik hedef yönelimi ölçeği ve akademik motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen veriler bir istatistik programında analiz edilmiştir. Bu verilere göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik motivasyonları ve akademik hedefleri arasında ilişkinin anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılık oluşmamasına rağmen kadın öğretmen adaylarının ortalama puanlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri değişkeni ile akademik motivasyonları ve akademik hedefleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik motivasyon, akademik hedefler, sosyal bilgiler.

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 25, Sayı 2, 2024
ss. 776-789

DOI
10.17679/inuefd.1437373

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
14.02.2024

Kabul Tarihi
18.07.2024

Önerilen Atıf

Çağlak, Z., Durmaz, A. ve Yücel, A.G. (2024). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 776-789. DOI: 10.17679/inuefd.1437373

Bu araştırma 2021 yılında Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Hedefleri ile Akademik Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

1. Giriş

Hayatımızın birçok alanında sosyal bilgilerin parçaları karşımıza çıkmaktadır. Bireyler gerek özel gerekse sosyal hayatlarında sosyal bilgiler dersinin kazandırmayı amaç edindiği bilgi, beceri ve değerleri kullanmaktadır. Bireysel ve toplumsal gelişime katkıda bulunan, yaşadığı ortamı geliştiren bireyler toplum içerisinde öne çıkmaktadır (Sarılarhamamı ve Demirkaya, 2021). Toplumun ihtiyaç duyduğu ve bireyleri toplumda öne çıkaran bu özellikleri karşılama en fazla görevi üstlenen dersler arasında sosyal bilgiler dersi yer almaktadır (Gömleksiz ve Cüro, 2011). Kendisine, ülkesine ve çevresindeki her şeye karşı görev ve sorumluluklarını bilen, duyarlı, çalışkan, kültürünü, milli ve manevi değerlerini koruyup onları bir sonraki nesillere aktaran, doğanın kaynaklarını bilinçli kullanan ve diğer canlılara değer veren bireyler yetiştirmek sosyal bilgilerin hedefleri içerisinde yer alır. Toplumu belirli bir gelişmişlik seviyesine ulaştırabilmek için çeşitli becerilerle donatılmış, etkin vatandaşlar yetiştirmek gerekir (Sarılarhamamı ve Demirkaya, 2021).

Sosyal bilgiler kapsamı gereği, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarını bilen, kendini ve yaşadığı ortamı her açıdan geliştirebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin programın amaçlarını gerçekleştirmeyi amaç edinmeleri istenilen bir durumdur. İstenilen ve düşünülen şeyi harekete dökebilmek için yani hedeflenen şeyleri gerçekleştirebilmek için gerekli olan faktörlerden birisi de motivasyondur. Bireyin motive olduğu şeye karşı başarılı olma ihtimali her zaman daha yüksektir. Motivasyon düşüncelerin ve isteklerin eyleme dökülmesine yardımcı olur. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının da kendilerine akademik anlamda birçok hedef koyması mümkündür. Bu hedeflerin gerçekleşebilmesi için motivasyonlarının olması gerekir. Motivasyonu besleyen, onu güçlendiren farklı etkenler mevcuttur. Bu etkenler bireyin cesareti, fikirlerini özgürce belirtebileceği ortamlar, hedeflerine ulaşmaları doğrultusunda takdir edilmeleri ve belirli olan bir hedeflerinin olması bireyi motive eden faktörler arasında gösterilebilir. Öğretmen adaylarının da akademik motivasyon düzeylerinin yüksek olmasının akademik başarıyı da beraberinde getireceği düşünülmektedir (Gömleksiz ve Serhatlıoğlu, 2014).

Her insanın hayatında kendisi için belirlemiş olduğu uzun ve kısa vadeli hedefleri vardır. İnsanların belirledikleri bu hedefler onların hayata karşı tavır ve sorumluluklarını etkilemektedir. Koyulan hedeflerin gerçekleşmesi için çaba gösterilmektedir. Son yıllarda akademik hedef kavramının üzerinde daha çok durulmakta ve daha yaygın olarak ele alınmaktadır. Öğrenciler için başarı hedefleri, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal tepkilerini ortaya koyan kendi ifadeleridir (Üzbe ve Bacanlı, 2015). Öğretmen adaylarının hedeflerini gerçekleştirmesinde olumlu ve olumsuz faktörler etkili olmaktadır. Bu faktörler kendilerinden ya da bir başkalarından kaynaklanabilir. Çevresel faktörler bireyin herhangi bir etkisi olmadan gelişebilir. Hedeflenen şeyi gerçekleştirmek için en etkili olan etkenlerden birisi de motivasyondur. Karagüven'e göre (2012), öğrenmenin gerçekleşebilmesinde içsel ve dışsal motivasyon önemli bir unsurdur.

İnsan güdülleri ile hareket eden bir canlıdır. Güdülendiği şeye karşı harekete geçer. Bireyi harekete geçiren şey güdüler olsa da bir davranışa göre güdülenme düzeyleri bireysel farklılık göstermektedir (Peker ve Kağızmanlı, 2018). Bireyin istediği şeye karşı hazır hale gelip davranışa geçmesi onun motive olduğunu gösterir. Motivasyonunu yakalayan kişi hedeflerini

gerçekleştirmek için artık hazırdır. Gündelik yaşantımızda bizi birçok şey isteklerimize karşı motive edebilir. Öğretmenlerin de bu süreçte etkili olan unsurlardan biri olarak motivasyonun karşımıza çıktığını görmekteyiz (Karataş, 2011). Akademik süreçte öğrencinin etkin olması ile motivasyonu arasında bir ilişkinin olduğu bilinmektedir (Alemdağ, Öncü ve Yılmaz, 2014). Motivasyon öğrencinin derse karşı olan ilgi ve isteğini arttırmaktadır. Bununla birlikte de öğrenci başarısını arttırıp hedeflerini belirlemesine yardımcı olur (Durmaz ve Kiriş Avaroğulları, 2016). Odaklanma, etkin katılım, istekli olma, derslere ve okula karşı devamlılığı sağlama gibi birçok başlıkta motivasyonun önemli bir unsur olduğunu görmekteyiz (Dilekmen ve Ada, 2005). Eğer birey motivasyonunu sağlamada eksiklikler yaşıyorsa akademik başarısında problemlerin olabileceği gözlemlenmektedir (Karagüven, 2012). Dolayısıyla öğretmenlerinin motivasyonlarındaki eksikliklerin hedeflere ulaşmayı etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bireylerin hedeflerini gerçekleştirme konusundaki başarılarını etkileyen motivasyon, bireyi hedefe doğru harekete geçiren güç olarak tanımlanabilir (Korkmazer, 2020). Eğitim alanında da öğrenci hedefleri açısından önem arz eden motivasyon çeşitli boyutlarda incelenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleklerinde başarılı olabilmeleri için onların motivasyonları, üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir (Recepoğlu ve İbret, 2019). Ancak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hedefleri ile motivasyonları arasındaki ilişkiyi ele alan bir çalışmaya literatürde rastlanılmamıştır. Öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasında ki ilişki incelenmeye değer olduğu için bu araştırmanın ana problemi olmuştur. Yapılan literatür taramasına göre öğretmenlerin hedefleri ve motivasyonları ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir. Bu çalışmalara örnek olarak da Eryenen (2008) öğretmen adaylarının hedefleri, Altunışık (2010) öğretmenlerin kariyer hedefleri, Demircioğlu (2009) hedef davranışlar, Ertürk (2016) öğretmenlerin iş motivasyonları, Urhan (2018) öğretmenlerin motivasyon düzeyleri gibi konu ve başlıklar gösterilebilir. Motivasyon ve hedef kavramlarının arasındaki ilişkiyi açıklamak alanda yokluğu hissedilen bir konudur. Yapılan bu çalışma eksikliği doldurmak için alana önemli bir katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda öğretmen adaylarının motivasyonları ve hedefleri arasında ki ilişki açıklandığında çıkan anlamlı farklılıkların neler olduğuna göre öğretmen adaylarına katkı sağlanacaktır.

Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır.

- 1) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik motivasyonlarında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik hedeflerinde anlamlı bir fark var mıdır?
- 5) Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik hedeflerinde anlamlı bir fark var mıdır?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve veri analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi için nicel araştırma yöntemlerinden biri olan korelasyonel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalarda gerçeklik bireyden bağımsız olarak nesnel bir şekilde var olur (Yıldırım ve Şimşek, 2021). İki farklı olay arasındaki ilişkiyi açıklamak içinde korelasyonel araştırma yöntemi sıklıkla kullanılır (Balci, 2022). Bu araştırma kapsamında da öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişki incelenmek amaçlandığı için nicel araştırma yöntemlerinden biri olan korelasyonel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni sosyal bilgiler öğretmen adaylarıdır. Çalışma örneklemini ise 2021-2022 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 89'u kız, 62'si erkek olmak üzere toplam 151 öğretmen adayı oluşturmaktadır. 1. sınıflardan 47, 2. sınıflardan 30, üçüncü sınıflardan 41 ve 4. Sınıflardan da 33 sosyal bilgiler öğretmen adayı araştırmaya katılmıştır. Araştırma kapsamında amaçlı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı rastgele örnekleme yönteminde ilk önce büyük bir grup daha sonra da amaca yönelik küçük bir grup seçilir (Meydan, 2021). Bu çalışmada da evren olarak sosyal bilgiler öğretmen adayları belirlenmiş sonrasında ise bir devlet üniversitesinde, belirli bir yıl aralığında öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları örnekleme seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenebilmesi için Fındıkoğlu ve Gurol (2021) tarafından hazırlanan akademik hedef yönelimi ölçeği ve Ünal (2012) tarafından hazırlanan akademik motivasyon ölçeği kullanılmıştır. Akademik hedef yönelimi ölçeğinde toplam 13 madde ve 3 alt boyut bulunmaktadır. Alt boyutlar öğrenme, kanıtlama ve kaçınmadır. Akademik motivasyon ölçeğinde ise toplam 28 madde ve 7 alt boyut bulunmaktadır. Alt boyutlar bilmeye yönelik içsel motivasyon, başarıya yönelik içsel motivasyon, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon, belirlenmiş dışsal motivasyon, içe yansıyan dışsal motivasyon, dışsal motivasyon- dış düzenleme ve motivasyonsuzluktur.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde bir istatistik programından yararlanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasındaki ilişkiyi gösterebilmek için, değişkenlerin ortalamaları alındıktan sonra regresyon istatistik sonuçları elde edilmiştir. Anova tablosu üzerinden anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarında ve akademik hedeflerinde anlamlı bir farklılığın olup olmadığına bakmak için Anova testi uygulanıp sonuçları yorumlanmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik

motivasyonlarında ve akademik hedeflerinde anlamlı bir farklılığın olup olmadığına bakmak için t testi uygulanıp sonuçları yorumlanmıştır.

3. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde alt problemler doğrultusunda elde edilmiş olan bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.1. Birinci Alt Problem: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 1.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasındaki ilişkiyi gösteren regresyon istatistikleri

R	R Kare	Ayarlı R Kare	Standart Hata
,045	,002	-,005	23,61

Tablo 2.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasındaki ilişkiyi gösteren ANOVA sonuçları

Model	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Regresyon	165,27	1	165,27	,296	.587
Fark	83113,04	149	557,80		
Toplam		150			

Tablo 1 ve 2 incelendiğinde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedefleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>0.05$). Ayrıca R kare değerine bakıldığında da iki değişken arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı görülmektedir (,002).

3.2. İkinci Alt Problem: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik motivasyonlarında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 3.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik motivasyonlarının t testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Kadın	89	134,89	22,93	149	,734	.464
Erkek	62	132,03	24,52			

Tablo 3'te görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre akademik motivasyonlarına ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır [$t(149) = .734$ $p>0.05$]. Bu sonuca göre, kadın öğretmen adaylarının akademik motivasyon puanlarının ortalaması =134.89 erkek öğretmen adaylarının akademik motivasyon puanlarının ortalaması = 132,03 olarak bulunmuştur. Bu veriler kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonlarında anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak

genel anlamda bakıldığında kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Problem: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 4.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarının ANOVA testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	3333,17	3	1111,05	2,043	,110	
Gruplariçi	79945,14	147	543,84			Anlamlı fark yok
Toplam	83278,31	150				

Tablo 4'te görüldüğü gibi, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarına ilişkin ANOVA testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri genel anlamda onların akademik motivasyonlarını etkilememektedir.

3.4. Dördüncü Alt Problem: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik hedeflerinde anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 5.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik hedeflerinin t testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Sd	t	p
Kadın	89	41,76	6,67			
Erkek	62	39,64	7,18	149	1,85	,065

Tablo 5'te görüldüğü gibi sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre akademik hedeflerine ilişkin t testi sonuçları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır [$t(149) = 1.85$ $p>.05$]. Bu sonuca göre, kadın öğretmen adaylarının akademik hedef puanlarının ortalaması =41.76 erkek öğretmen adaylarının akademik hedef puanlarının ortalaması = 39,64 olarak bulunmuştur. Bu veriler kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik hedeflerinde anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Ancak genel anlamda bakıldığında kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.5. Beşinci Alt Problem: Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik hedeflerinde anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 6.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik hedeflerinin ANOVA testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplararası	229,90	3	76,63	1,608	,190	
Gruplariçi	7004,39	147	47,64			Anlamlı fark yok
Toplam	7234,30	150				

Tablo 6’da görüldüğü gibi, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik hedeflerine ilişkin ANOVA testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri genel anlamda onların akademik hedeflerini etkilememektedir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrenme ve öğretme süreci doğası gereği hedefleri beraberinde getirir. Öğrenenler belirlenen hedeflere yönelik olarak davranışlarını düzenler ve başarıya ulaşmaya çalışırlar. Hedefe yönelik davranışların gösterilme şiddeti ve sıklığı ise bireylerin hedefe yönelik ne düzeyde motive olduklarıyla ilişkilidir. Hedefe ulaşan her öğrencinin istenilen düzeyde motive olduklarını iddia etmek mümkün olmasa da motivasyonun hedefe ulaşma olasılığını arttıran başlıca etkenlerden biri olduğu açıktır. Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kendilerine koymuş oldukları akademik hedefleri ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Ancak söz konusu amaca yönelik olarak, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ile akademik hedef yönelimleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Çalışma katılımcılarının akademik motivasyon düzeyleri ortalama seviyenin üst kısmında yer alırken hedef yönelimi düzeylerinin alt orta düzeyde yer aldıkları tespit edilmiştir. Dolayısıyla örnekleme yer alan katılımcıların motive oldukları ancak hedeflere yönelme noktasında sorun yaşadıkları söylenebilir. Bunun çeşitli gerekçeleri olabilir ancak en temel neden Türkiye’nin uyguladığı öğretmenlik sistemi olabilir. Türkiye’de öğretmenler devlet okullarında istihdam edilmek üzere merkezi sınavlara girerler. Devlet okullarının özel olanlara oranla daha fazla özlük hakkı ve güvence sunması öğretmenleri buna yöneltmektedir. Dolayısıyla eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının en temel hedefleri öğretmen olarak atanabilmektir. Sosyal bilgiler öğretmenliği branşı ise devlet tarafından atanmanın yeterli olarak yapılmadığı alanlardan biridir. Devlet tarafından istihdam edilen öğretmen sayısından çok daha fazla aday her yıl eğitim fakültelerinden mezun olmaktadır. Daha önce atanamamış olup atanmayı bekleyen öğretmenler de hesaba katıldığında her yıl binlerce öğretmen adayı çok sınırlı sayıdaki devlet kadrolarında istihdam edilmek üzere yarışmaktadır. Atanma ihtimalinin çok düşük olması öğretmen adaylarının hedeflerini etkileyebilir. Dolayısıyla sosyal bilgiler öğretmenlerinin akademik hedef yönelimlerinin düşük düzeyde kalması anlaşılabilir bir durum olabilir. Bu nedenle de akademik hedef yönelimleri ile akademik motivasyon arasında ilişki tespit edilememiş olabilir.

Çalışmada öğretmen adaylarının akademik motivasyonları ortalama seviyenin üstünde yer almıştır. Öğretmen adaylarının olumlu orta düzeydeki motivasyona sahip oldukları bulgusu

öğretmen ve öğretmen adaylarının motivasyonlarını orta – üst seviyede olumlu düzeyde belirleyen çalışmalar (Balci, 2023; Ayık ve Ataş, 2014; Argon ve Ertürk, 2013) ile de desteklenmektedir. Çetinel ve Gürcüoğlu (2022) çalışmalarında akademik motivasyonun pandemi gibi unsurlardan etkilenmesine rağmen yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmaların yanı sıra genel olarak üniversite öğrencilerini odağa alan çalışmalarda (Korkmazer, 2020) sıklıkla akademik motivasyonun orta – yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Akademik hedef yönelimi ise bu çalışma bağlamında alt orta düzeyde yer almıştır. Çimen ve arkadaşları (2022) spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin, Fındıkoğlu (2019) ise genel olarak sayısal bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin akademik hedef yönelimlerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Dolayısıyla araştırmanın literatürle uyumlu bir sonuç ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik motivasyonlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ancak kadın öğretmen adaylarının anlamlı düzeyde olmasa da akademik motivasyonlarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Gömleksiz ve Serhatlıoğlu (2014) öğretmen adaylarının akademik motivasyonlarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmişlerdir. Her ne kadar bu çalışmada anlamlı düzeyde bir değişim tespit edilemese de her iki çalışmanın sonucunda da benzer olarak kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre akademik motivasyonlarının daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Korkmazer (2020) ise genel olarak üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada bu çalışma ile paralel olacak şekilde cinsiyet değişkeninin motivasyonu anlamlı düzeyde değiştirmediği sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla çalışmanın bu bulgusunun literatür ile uyumlu olduğu düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik motivasyonlarında da anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğretmen adaylarının 1.2.3. ya da 4. sınıf olmaları onların akademik motivasyonlarını etkilememektedir. Benzer olarak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre akademik hedef yönelimlerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ancak yine kadın öğretmen adaylarının ortalamalarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek akademik hedef yönelimine sahip oldukları görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre akademik hedeflerinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu doğrultuda sınıf düzeyleri genel anlamda onların akademik hedeflerini etkilememektedir. Eryenen (2008) hedeflerin sınıf düzeyi ile anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Ancak gerek çalışmanın üzerinden 15 yıldan fazla bir sürenin geçmiş olması gerekse farklı ölçme araçları kullanılmış olması bu uyumsuzluğun nedeni olabilir. Ayrıca Korkmazer (2020) de çalışmamızın bulgularını destekler nitelikte sınıf düzeylerinin motivasyonu anlamlı düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla çalışmanın bulgularının alanyazınla örtüştüğü düşünülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda aşağıda yer alan öneriler sunulmuştur:

Erkek öğretmen adaylarının motivasyonlarının ve hedeflerinin kadın öğretmen adaylarına göre daha düşük çıkması sonucunda, erkek öğretmen adaylarının motivasyonlarını ve hedeflerini etkileyen faktörlerin neler olduğu tespit edilmedi.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bilimsel araştırmalar ve yayın etik kurulundan (27.04.2022- 117) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Alemdağ, C., Öncü, E. ve Yılmaz, A. (2014). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon ve akademik öz-yeterlikleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 23-35. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/151188>
- Altunışık, B. (2010). *Öğretmenlerin kariyer hedeflerinin eğitim kurumlarındaki kariyer yönetimi uygulamalarına yansımaları üzerine öğretmen algıları*. (Yayın No. 264389). [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Argon, T. ve Ertürk, R. (2013). İlköğretim okulu öğretmenlerinin içsel motivasyonları ve örgütsel kimliğe yönelik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(2), 159- 179. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10320/126560>
- Ayık, A. ve Ataş, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-43. <https://doi.org/10.12973/jesr.2014.41.2>
- Balcı, A. (2022). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Balcı, S. (2023). Öğretmenliğe ilişkin tutum ve akademik motivasyon: Aday öğretmenlere yönelik bir inceleme. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 336-370. <https://doi.org/10.29299/kefad.1145313>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Çetinel, M. H., ve Gürcüoğlu, S. (2022). Pandemi döneminde üniversite öğrencilerinin akademik motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 1-14. <https://doi.org/10.17541/optimum.960301>
- Çimen, E., Koçyiğit, B., ve Doğan, F. (2022). Spor bilimleri öğrencilerinin akademik hedef yönelimleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Süleyman Demirel Üniversitesi örneği). *Sportive*, 5(2), 69-77. <https://doi.org/10.53025/sportive.1185699>
- Demircioğlu, G. ve Demircioğlu, H. (2009). Kimya öğretmenlerinin sınavda sordukları soruların hedef davranışlar açısından değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 80-98. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/39772>
- Dilekmen, M. ve Ada, Ş. (2005). Öğrenmede güdülenme. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 113-123. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/31422>
- Durmaz, A. ve Kiriş Avaroğulları, A. (2016). Sosyal bilgiler derslerinde etkinlik uygulamalarının öğrenci motivasyonuna etkisi. *Turkish Studies*, 11(3), 995-1010. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9409>

- Eryenen, G. (2008). *Öğretmen adaylarının hedef yönelimleri, akademik ve öğretmenlik özyeterlikleri arasındaki ilişkiler ile bu değişkenlerin akademik başarının yordanmasındaki rolü*. (Yayın No. 261696) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Fındıkoğlu, F. (2019). *Üniversite öğrencilerinin akademik hedef yönelimi ve iş alanında hedef yönelimi düzeylerinin belirlenmesi ve bu düzeyler arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayın No. 613515) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Findikoglu, F., & Gurol, M. (2021). Academic goal orientation: New insights and cultural adaptation of academic goal orientation questionnaire into the Turkish language. *Georgia Educational Researcher*, 18(1), 72-102. <https://doi.org/10.20429/ger.2021.180104>
- Genç, G.A. ve Göksu, V. (2019). Lise öğrencilerinin başarı hedef yönelimleri ile fizik öğrenmeye yönelik akademik motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 307-331. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/837632>
- Gömleksiz, M. N. ve Serhatlıoğlu, B. (2014). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 99-128. <https://doi.org/10.20296/tsad.36644>
- Gömleksiz, M. ve Cüro, E. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının toplumsal ihtiyaçları karşılama düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 145-166. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442561>
- Karagüven, M. H. Ü. (2012). Akademik motivasyon ölçeğinin Türkçeye adaptasyonu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2599-2620. <https://doi.org/10.21547/jss.256759>
- Karataş, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları, öğrenme yaklaşımları ve problem çözme becerilerinin akademik motivasyonu yordama gücü*. (Yayın No. 296346). [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin akademik motivasyon algılarının incelenmesi üzerine bir alan çalışması. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(20), 502-515. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1340636>
- Meydan, A. (2021). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri. *Bilimsel araştırma becerileri ve araştırmada güncel desenler: Makale incelemeleri ve örnek makale çalışmalarıyla içinde* (Ed.: Uzunöz). Pegem Akademi.
- Peker, A. ve Kağızmanlı, N. (2018). Ebeveyn tutumlarının ergenlerin akademik güdülenme düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 210-224. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.338252>
- Recepoglu, S. ve İbret, Ü.B. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarının incelenmesi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 2147-0626. <https://doi.org/10.7596/taksad.v8i1.1894>
- Sarılarhamamı, H. ve Demirkaya, H. (2021). Özel gereksinimli öğrencilerin eğitiminde sosyal bilgiler dersinin yeri ve önemi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 7(1), 131-143. <https://doi.org/10.32570/ijofe.946326>
- Urhan, F. (2018). *Öğretmenlerin motivasyon düzeylerine etki eden değişkenlerin analizi*. (Yayın No. 508708). [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Üzbe, N. ve Bacanlı, H. (2015). Başarı hedef yönelimi, benlik saygısı ve akademik başarının kendini engellemeyi yordamadaki rolü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 33-50. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/256139>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.

İletişim/Correspondence

Doktorant Zeynep ÇAĞLAK
zeynepcaglak145@gmail.com

Doç. Dr. Ahmet DURMAZ
ahmtdrmz50@gmail.com

Arş. Gör. Dr. Ahmet Galip YÜCEL
ahmetyucel@nevsehir.edu.tr